

## KUR'ÂN'A YAKLAŞIMDA İSLÂH AKIMI: MODERNİZM (6)

(...düenden devam)

c) Peygamber'in hayatı ve vahyin uygulanışı hakkında Selef, en sağlam bilgi kaynağıdır. Selefin icmâ'ı (oybirliği), iki kaynağın (Kur'ân ve Sünnetin) ruhunu yansıtır. Bu bakımdan onların icmâ'ı, yasal delîldir. Böylece Selef, Kur'ân ve Sünnetin anlaşılmasında önemli bir unsur olmaktadır.

### D) Kıyas ve İctihad

**Şer'î konularda bireysel görüşe dayalı ictihâd kabul edilmez. Din konularında re'y (bireysel görüş) bir çeşit beliyeye sayılır. Çünkü insanı tehlikelere atar** (Tefsîr: 8/398). Yenilikçiler, fıkıhçıların kullandığı teknik anlamdaki kıyâsa, re'ye ve istihsâna karşı olmalarına rağmen bazı koşullarda akıl yürüterek (kıyâs yaparak) bir hüküm çıkarmayı caiz görürler.

**Özetle:** Re'y ve kıyâs, ictihâdın sadece özel bir yönüdür. Bunlar da, ictihâd gibi, sadece pür dîn (iman ve ibâdet) konuları dışında geçerlidir. Şer'î (hukuksal) konulara gelince: Kitâb ve Sünnetin ruh ve amacına, Râşid Halîfelerin kabullerine aykırı olmamak koşuluyla ictihâd, bütün şekil ve yönleriyle uygulanabilir (Tefsîr: 7/164).

**Dünyâyâ ilişkin konularda ülü'l-emr, ictihâd yapabilir ama çıķ karılacak ictihâd hükümlerinin, halk arasında kavgaya ve ihtilâflara yol açmaması ve Kur'ân ve Sünnetin genel prensiplerine aykırı olmaması ve şûrâ (meclis) kararına bağlanması gerekir: "İşleri, aralarında danışma iledir"** (Şûrâ: 62/38).

**Yenilikçiler, dünyâyâ ilişkin konularda insanlar tarafından kıyâs ve ictihâdlarla konulmuş fıkıh hükümlerini Tanrı hükmü görmezler.**

**Bölgelere göre değişen örfler âdet türündendir. Örflerdeki farklar doğaldır. Bunları dîn**

**sayıp bu yüzden ihtilâfa düşmek doğru değildir.**

**D) İslâm'ın liberal niteliği (Din ve Vicdan Özgürlüğü):**

Vahiyle belirlenen imân ve dinin değişmez elemanları dışında İslâm, akla ve düşünceye sınır koymaz. Muhammed Abduh, Reşîd Rızâ ve Abdu'l-Hamîd ibn Bâdîs tarafından vurgulanmış olan bu görüşün ayrıntılarına girilmeyecektir. Kur'ân hem vicdâna hem akla yer verir, yalnız imanla değil, akıl ile de gerçeğe ulaşılmasını ister. Kur'ân , sadece akılla ulaşılamayacak gayb alanında akli sınırlar ve insanı bu konuda kaçınılmaz hatâlara düşmekten, Allah'a yaraşmayan sıfatlar vermekten meneder.

**İman ve akıl tartışmasında modern düşüncenin Selef doktriniyle bağdaşır biçimde kullanılması gerekir. Serbest akıl, yalnız ve ancak vahiyle belirlenecek inanç konularına girerse inanca keyfî düşünceler karışabilir ve sağlam imanı bozar (Bkz. Tefsîr: 5/416).**

(devamı yarın..)